

SELVITYS TAITEEN JA KULTTUURIN VUODEN 2024
HARKINNANVARAISTEN VALTIONAVUSTUSTEN
MÄÄRÄRAHAVÄHENNYSTEN VAIKUTUKSISTA

Tiivistelmä kyselystä

Mikko Manninen, Jyväskylän yliopisto

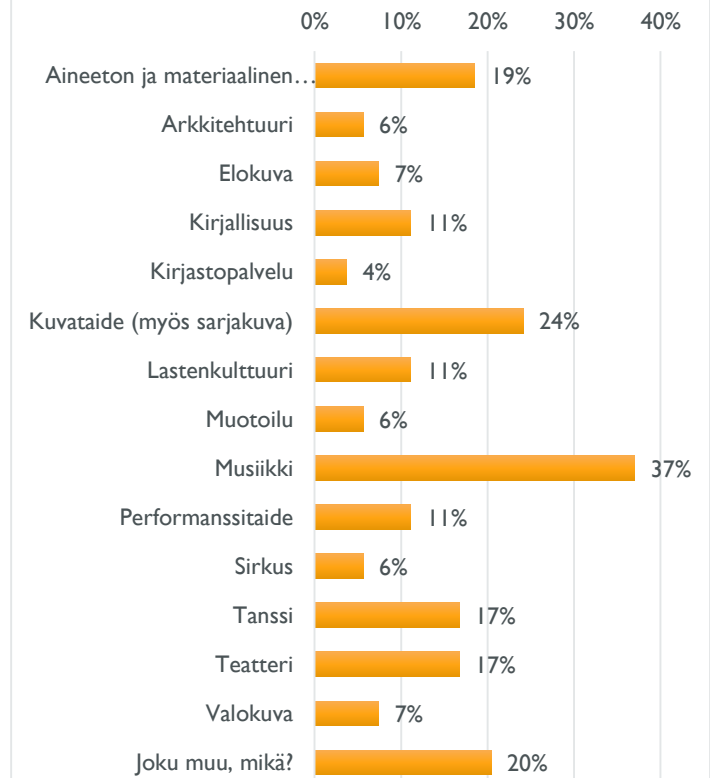
KYSELYN TOTEUTUS

- Webropol-kysely ajalla tammikuu – maaliskuu 2025 (23.1. – 9.3.2025).
- Kyselyyn vastasi yhteensä 54 suomalaista taide- ja kulttuurialan organisaatiota, jotka olivat saaneet harkinnanvaraisia valtionavustuksia.
- Kyselyä jaettiin valtakunnallisesti taiteen ja kulttuurin keskusjärjestöjen kautta sekä sähköpostilla suoraan kaikille opetus- ja kulttuuriministeriön, Taiteen edistämiskeskuksen ja Museoviraston kautta vuonna 2024 harkinnanvaraisia valtionavustuksia saaneille organisaatioille.

KYSELYYN VASTANNEET ORGANISAATIOIOT

- Tutkimukseen osallistuneista (n=54) organisaatioista **37** prosenttia ilmoitti toimivansa musiikin alalla, **24** prosenttia kuvataiteen alalla ja **20** prosenttia valitsi vaihtoehdon joku muu. Tässä kategoriassa eniten edustettuina olivat ystävyysseurat ja festivaalit. Kysymyksessä oli mahdollista valita yksi tai useampi vaihtoehto.
- Tanssi ja performanssitaide kytkeytyivät useassa tapauksessa osaksi saman organisaation toimintaa. Sama oli nähtävissä musiikin sekä lastenkulttuurin tapauksissa. Myös aineettoman ja materiaalsen kulttuuriperinnön rinnalle valittiin usein jokin toinen toimiala.
- Vähiten vastaajia ilmoitti toimivansa kirjastopalvelujen, muotoilun, arkkitehtuurin, sirkustaiteen ja valokuvauksen aloilla.
- Organisaatioiden kotipaikoissa ja pääasiallisissa toimipaikoissa Helsinki oli vahvimmin edustettuna **77** prosentin osuudella.
- Noin **85** prosenttia vastaajista oli organisaatiomuodoltaan yhdistyksiä. Säätiöitä oli noin **9** prosenttia vastaajista ja yrityksiä **4** prosenttia.
- Organisaatioiden toimintavuosien keskiarvo oli 47 vuotta ja mediaani 34 vuotta.

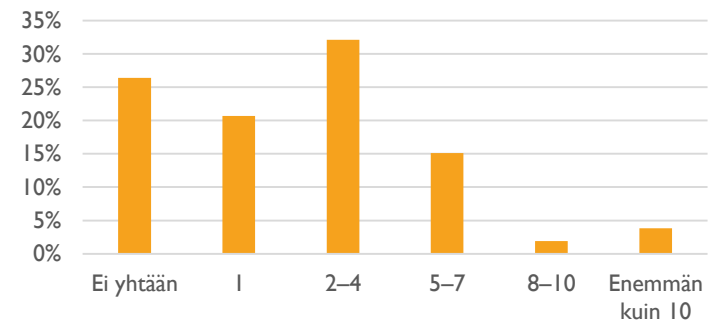
Vastaajien toimialat (n=54)

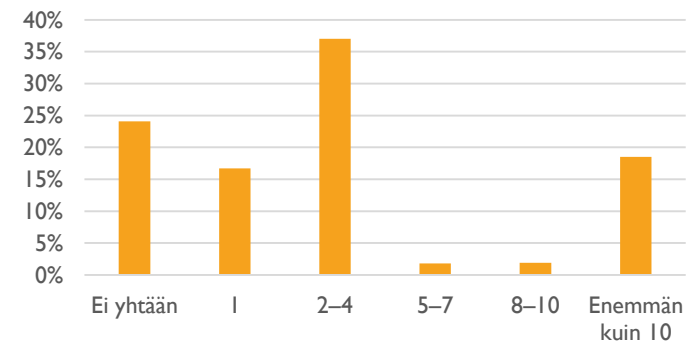
KYSELYYN VASTANNEET ORGANISAATIOT

- Vastaajien (n=53) organisaatioista **32** prosentilla työskenteli 2–4 henkilöä vähintään 30 tuntia viikossa vuonna 2024.
- **26** prosentilla vastaajista ei työskennellyt yhtään henkilöä yli 30 tuntia viikossa.
- Näiden väliin sijoittui **21** prosentin suuruinen joukko vastaajia, joilla työskenteli yksi henkilö vähintään 30 tuntia viikossa.
- Osa-aikaisesti tai vähemmän kuin 30 tuntia viikossa työskentelevien määrät vaihtelivat siten, että **37** prosenttia vastaajista (n=53) ilmoitti 2–4 henkilön olevan osa-aikaisia tai työskentelevän vähemmän kuin 30 tuntia viikossa.
- **24** prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei heillä työskentele yhtään henkilöä osa-aikaisena tai alle 30 tuntia viikossa.
- **17** prosentilla vastaajista vain yksi henkilö osa-aikaisesti tai alle 30 tuntia viikossa.
- Kyselyyn vastanneissa organisaatioissa työskenteli vuonna 2024 toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa keskimäärin 3,6 henkilöä ja määräaikaissa työsuhteissa 10,6 henkilöä. Mediaani oli molemmissa 2 henkilöä.

Vähintään 30 tuntia viikossa
työskentelevät (n=53)

Osa-aikaisesti tai vähemmän kuin 30
tuntia viikossa työskentelevät (n=54)

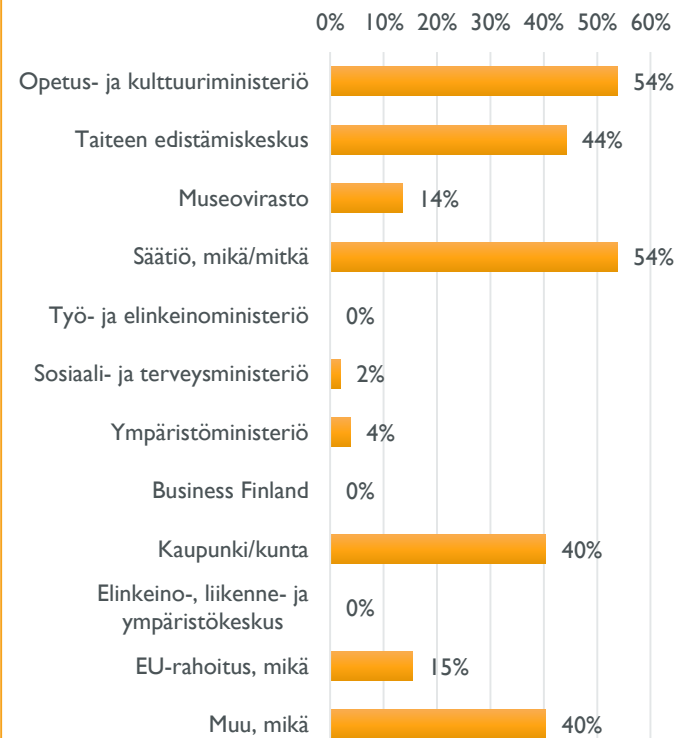

RAHOITUS JA VALTIONAVUSTUKSET

- Kyselyyn vastanneiden (n=54) organisaatioiden vuoden 2024 kokonaistulot asettuivat 3900 euron ja 10,7 miljoonan euron välille, mediaanin ollessa noin 205 000 euroa. Organisaatioiden kokonaismenot puolestaan sijoittuivat 3900 euron ja 10 miljoonan euron välille, mediaanin ollessa noin 217 000 euroa. Kokonaistulojen keskihajonta oli noin 1,57 miljoonaa euroa ja menojen 1,52 miljoonaa euroa.
- Harkinnanvaraisten valtionavustusten osuus kysymykseen vastanneiden (n=50) organisaatioiden kokonaisrahoituksesta oli keskimäärin **39** prosenttia ja mediaani oli **38**. Minimimäärin **0,5** prosenttia ja maksimimäärin **86** prosenttia.
- Noin **93** prosenttia kaikista vastaajista kuvasi harkinnanvaraisten valtionavustusten roolin olevan organisaation toiminnan kannalta keskeinen, merkittävä tai jopa toiminnan elinehto. **7** prosenttia vastaajista kuvasi avustusten roolia pieneksi tai marginaaliseksi.
- Vuonna 2024 opetus- ja kulttuuriministeriön ja säätiöiden avustuksia ilmoitti saaneen noin **54** prosenttia vastaajista. Noin **87** prosenttia vastaajista kertoi saaneensa rahoitusta useammasta kuin yhdestä lähteestä. Yleisimmin toimijoiden kokonaisrahoitus tuli kahdesta lähteestä. (**28 %** vastaajista. Tässä on huomioitu jäsenmaksut ja myyntitulot).
- 54** prosenttia vastaajista ilmoitti saaneensa vuonna 2024 rahoitusta säätiöiltä.
- Taiteen edistämiskeskukselta avustuksia oli saanut **44** prosenttia vastaajista.
- Museoviraston myöntämiä avustuksia oli saanut **14** prosenttia vastaajista.
- Kaupungeilta ja kunnilta avustuksia oli saanut **40** prosenttia vastaajista ja samansuuruinen määrä vastaajia ilmoitti rahoituslähteeksi jonkin muun. Tässä ryhmässä rahoituslähteiksi oli ilmoitettu muun muassa liittoja, kumppanuuksia, tekijänoikeuskorvauksia sekä jäsenmaksutuottoja.
- Kysymykseen vastanneista toimijoista noin **15** prosenttia toimijaa kertoi saaneensa EU-rahoitusta. Yksikään vastaajista ei ilmoittanut saaneensa rahoitusta Työ- ja elinkeinoministeriöltä tai Business Finlandilta.

Vastaajien rahoituslähteet

(n=52)

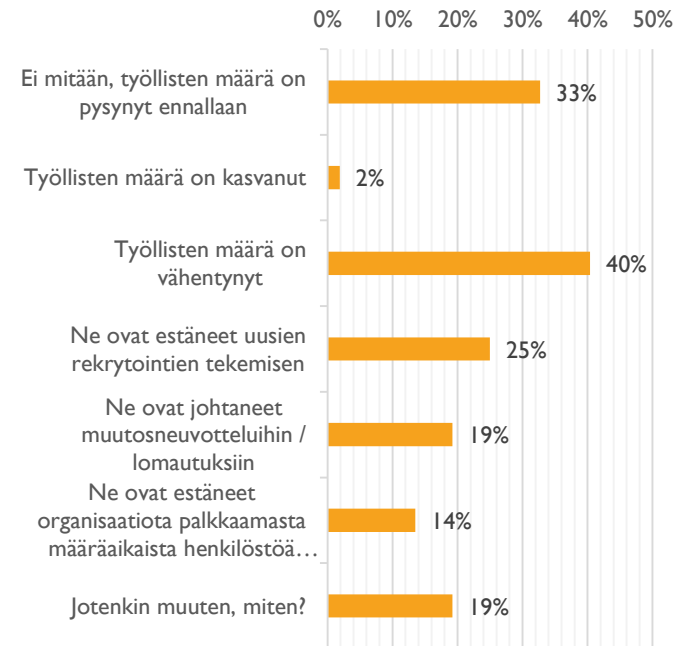
VALTIONAVUSTUSTEN MUUTOKSET

- Kyselyyn vastanneet (n=54) organisaatiot saivat vuonna 2024 valtionavustuksia siten, että pienin saatu avustuksen määrä oli 5000 euroa ja suurin 942 000 euroa. Saatujen avustusten mediaani oli 50 000 € ja keskihajonta 214 000 euroa.
- Noin **69** prosenttia vastaajista (n=54) ilmoitti avustusten määrän muuttuneen vuodesta 2023. **31** prosenttia vastaajista puolestaan kertoi, ettei heidän saamissaan valtionavustuksissa tapahtunut muutoksia vuonna 2024.
- Toimijoista, joiden valtionavustusten määrissä tapahtui muutoksia vuonna 2024 noin **14** prosenttia ilmoitti saamansa valtionavustuksen määrän kasvaneen ja **81** prosenttia vastaajista ilmoitti vastaavasti avustusten pienentyneen edellisvuoteen verrattuna.
- Organisaatioista, joiden saamat valtionavustukset pienenevät vuonna 2024 olivat tässä kyselyssä eniten edustettuina **musiikin** (20 %), **kulttuuriperinnön** (16,7 %) ja **kuvataiteen** (13 %) aloilla toimivat organisaatiot. Vastaavasti niillä aloilla, joiden toimijat ilmoittivat valtionavustusten määrän kasvusta, oli esittävä taide, etenkin musiikki vahvimmin edustettuna. Suurin ilmoitettu avustusten kasvu oli 30 000 euroa ja suurin vähennys 60 000 euroa.

AVUSTUSTEN VÄHENTYMISEN VAIKUTUKSET (TYÖVOIMA)

- Valtionavustusten vähentymisen arvioitiin vaikuttaneen organisaatioiden työllisten määrään siten, että noin **40** prosentilla (n=52) työllisten määrä oli vähentynyt. **33** prosenttia ilmoitti työllisten määrän pysyneen ennallaan.
- **25** prosentilla vastaajista määrärahojen vähennykset olivat estäneet uusien rekrytointien tekemisen ja **19** prosenttia vastasi niiden johtaneen muutosneuvotteluihin tai lomautuksiin.
- **19** prosenttia vastaajista valitsi vaihtoehdon: jotenkin muuten, miten? Vastausten joukossa korostuivat vapaaehtoistyön ja palkattoman työn määrän kasvu sekä henkilöstön lomauttaminen ja siirtyminen osa-aikaisiin työsuhteisiin. Näiden lisäksi henkilöstön koulutuksista oli joissain tapauksissa jouduttu leikkaamaan.
- Kysymyksessä oli mahdollista valita yksi tai useampi vastausvaihtoehto.

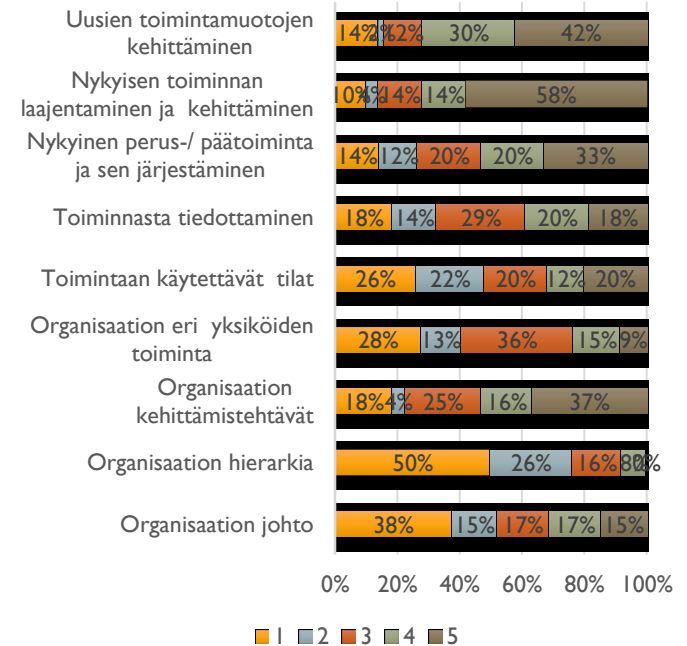
Avustusleikkausten vaikutukset työllisten määriin (n=52)

AVUSTUSTEN VÄHENTYMISEN VAIKUTUKSET (ORGANISAATIOIDEN TOIMINTA JA RAKENNE)

- Määrärahojen vähentymisen koettiin vaikuttaneen heikentävästi etenkin nykyisen toiminnan laajentamiseen ja kehittämiseen, uusien toimintamuotojen kehittämiseen, organisaatioiden kehittämistehtäviin sekä nykyisen perus- ja päätoiminnan järjestämiseen (toimintojen priorisointi ja uudelleenjärjestely).
- Rahoituksen vähentyessä kehittämistyön kerrottiin pysähtyneen ja joissain tapauksissa toiminnan jatkuvuuden kerrottiin olleen vaakalaudalla. Rahoitukseen liittyvällä epävarmuudella nähtiin olevan negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi toiminnan ja tulevien tuotantojen suunnitteluun. Työaikaa ja resursseja kului perustoiminnan ja kehittämistyön sijasta rahoitukseen liittyviin kysymyksiin sekä rahoituksen hakemiseen eri lähteistä. Toimintaa oli pyritty myös priorisoimaan ja toteuttamaan minimikustannuksilla, joka oli puolestaan lisännyt vapaaehtoistyön määrää.
- Vastauksista oli nähtävissä myös yleisten kustannusten nousun ja taloudellisen epävarmuuden aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia, vaikka itse avustusten määrissä ei olisi tapahtunut laskua. Vastaajien joukossa oli myös muutama toimija, jotka näkivät määrärahojen vähentymisestä johtuvan toiminnan tehostamisen joiltain osin positiivisena ja kertoivat yhteistyötahojen määrän moninkertaistuneen.

Määrärahavähennyksen negatiiviset vaikutukset organisaatioiden toimintaan ja rakenteisiin (n=51)

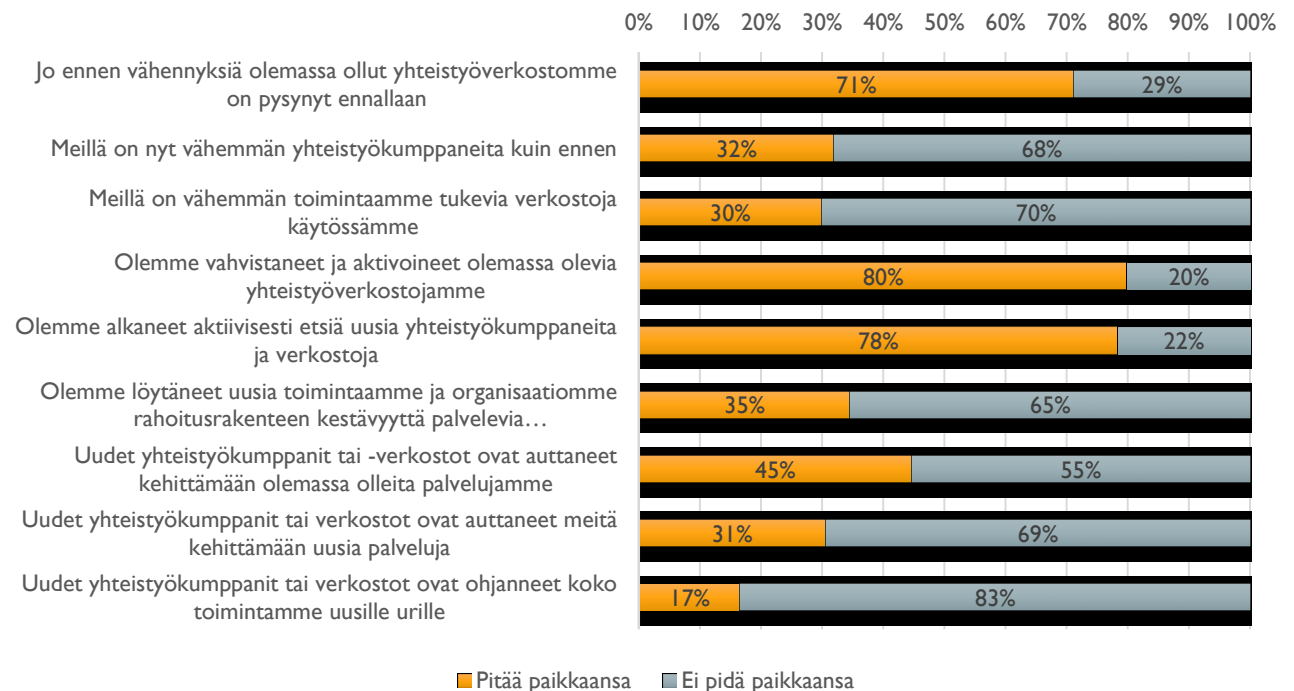

(1. Ei lainkaan, 2. Vähän, 3. Jonkin verran, 4. Paljon, 5. Erittäin paljon)

AVUSTUSTEN VÄHENTYMISEN VAIKUTUKSET (KANSAINVÄLISTYMINEN JA VERKOSTOT)

- **59** prosenttia vastaajista (n=54) arvioi, että vuoden 2024 taiteen ja kulttuurin harkinnanvaraisten valtionavustusten määrärahojen vähennyksillä on ollut vaikutuksia heidän organisaationsa kansainväliseen toimintaan ja kansainvälistymiseen.
- Resurssien vähenemisen kuvattiin **heikentäneen usein mahdollisuuksia ylläpitää aktiivisesti kansainvälisiä verkostoja**. Etenkin henkilöstöresurssien väheneminen oli vaikuttanut negatiivisesti organisaatioiden kansainvälisen yhteistyön toteuttamiseen.
- Kansainvälisyyteen kytkeytyvät toiminnot, esimerkiksi yhteistyöhankkeet, projektit, näyttelyvaihdot tai artistikiinnitykset nähtiin taloudellisia resursseja vaativina toimintoina. **Määrärahojen vähentyessä moni organisaatio koki tarpeen priorisoida käytettävissä olevia varoja ja resursseja kansalliseen toimintaan tai lähialueyhteistyöhön.**

Avustusten vähentymisen vaikutukset organisaatioiden kumppanuuksiin ja verkostoitumiseen (n=52)

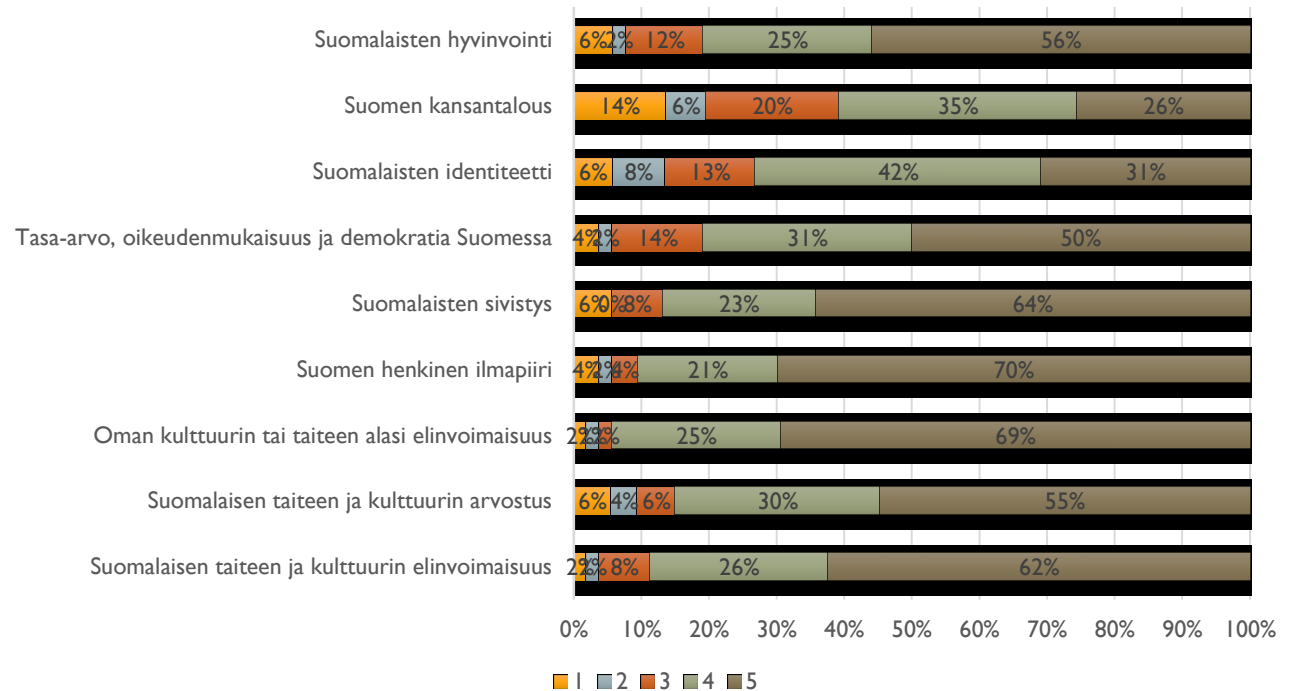

AVUSTUSTEN VÄHENTYMISEN VAIKUTUKSET (YHTEISKUNNALLISET)

- Taiteeseen ja kulttuuriin vuonna 2024 kohdistuneiden avustusrahojen vähennysten arvioitiin vaikuttavan negatiivisesti erittäin paljon muun muassa Suomen henkiseen ilmapiiriin (**70 %** vastaajista), suomalaisen kulttuurin ja taiteen elinvoimaisuuteen eri taiteenaloilla (**69 %** vastaajista), suomalaiseen sivistykseen (**64 %** vastaajista), suomalaisten hyvinvointiin (**56 %** vastaajista) ja suomalaisen taiteen ja kulttuurin arvostukseen (**55 %** vastaajista). Näiden ohella määrärahojen vähennyksillä arvioitiin olevan jonkin verran negatiivisia vaikutuksia suomalaisten identiteettiin (**42 %** vastaajista) ja kansantalouteen (**35 %** vastaajista).

Avustusrahojen vähennysten arvioidut negatiiviset vaikutukset yhteiskunnan osa-alueille

(n=53)

(1. Ei lainkaan vaikutusta, 2. Vähän vaikutusta, 3. Jonkin verran vaikutusta, 4. Paljon vaikutusta, 5. Erittäin paljon vaikutusta)

NOSTOT

- Kyselyyn vastasi varsin edustava otos erityyppisiä organisaatioita. Vastaajissa painottuvat kuitenkin tiettyjen alojen vastaajat (muiden muassa musiikki on ylliedustettuna), pääkaupunkisedun organisaatiot sekä pienet ja keskisuuret organisaatiot esimerkiksi suurten kulttuuriorganisaatioiden vastausmäärän jäädessä vähäisemmäksi.
- Vastaajat kokivat lähes poikkeuksetta kulttuuripoliittiset strategiset tavoitteet erittäin tärkeiksi ja **76** prosenttia vastaajista (n=54) kertoi huomioivansa toiminnassaan hallitusohjelmissa luoville aloille asetettuja tavoitteita.
- Noin **93** prosenttia vastaajista (n=54) kuvasi harkinnanvaraisten valtionavustusten roolin olevan organisaation toiminnan kannalta keskeinen, merkittävä tai jopa toiminnan elinehto. **7** prosenttia vastaajista kuvasi avustusten roolia pieneksi tai marginaaliseksi.
- Noin **64 prosenttia** kaikista vastaajista (n=54) koki, etteivät he ole pystyneet nykyisillä määrärahoilla saavuttamaan toiminnalleen asetettuja perus- ja kehittämistavoitteita.
- Avustusmäärärahojen väheneminen oli vastaajien mukaan **lisännyt tarvetta etsiä korvaavaa rahoitusta**. Erityisesti projekti- ja hankerahoitushakujen määrien kuvattiin lisääntyneen. Tämän koettiin **lisänneen entisestään henkilöstön työmäärää**. **51 %** vastaajista (n=51) sanoi vähennyksien saaneen heidät uudistamaan rahoitusrakennettaan.
- Uusien rahoitushakujen osalta tulokset olivat vaihtelevia. Rahoitusta oli haettu, mutta ei välttämättä saatu. **71 %** vastanneista (n=51) kuvasi, ettei organisaation rahoitusrakenne ollut uudistunut, eivätkä tulot kasvaneet, vaikka rahoitusta oli pyritty hakemaan uusista lähteistä.

NOSTOT / PÄÄTELMÄT

- **Avustuksen vähentyminen -> sopeutustoimet / toimintojen priorisointi -> heikentävä vaikutus mm. toiminnan laajentamiseen ja kehittämiseen.**
- Määrärahojen vähentymisen nähtiin **heikentäneen organisaatioiden mahdollisuuksia yhteistyöhön oman toimialan ulkopuolella sekä näkyvyyttä, esimerkiksi markkinoinnin ja tietoisuuden lisäämisen näkökulmista.** Tämä kytkeytyy henkilöresurssien vähentymiseen ja toiminnan priorisointiin.
- **Lähialueyhteistyön rooli nähtiin tärkeäksi, etenkin muiden saman alan toimijoiden kanssa ja alueellinen yhteistyö oli avustusten pienentyessä tiivistynyt verrattuna kansainväliseen toimintaan.**
- Avustusmäärärahojen vähentymisen **keskeisinä vaikutuksina** organisaatioiden toiminnan yhteiskunnalliseen, yhteisölliseen tai alueelliseen vaikuttavuuteen nähtiin **toiminnan ja toimintojen vähentyminen sekä tuotettujen sisältöjen ja tarjonnan kaventuminen.** Tätä oli pyritty ehkäisemään priorisoimalla käytettävissä olevat resurssit perus- ja päätoiminnan järjestämiseen sekä etsimällä korvaavaa rahoitusta.
- **Eniten vaikutukset näkyivät alle 100 000 € vuosituloikseen ilmoittaneilla toimijoilla, mutta vähennysten negatiivisia vaikutuksia raportoitiin myös toimijan kokoluokasta riippumatta.**
- Toimintojen vähentymisen kerrottiin pahimmillaan **heikentäneen esimerkiksi laadukkaan taiteen ja kulttuurin yhdenvertaista alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta.** (78 % kyselyyn vastanneista ilmoitti toimivansa kansallisesti)
- Millainen on kolmannen sektorin toimijoiden rooli tulevaisuudessa suomalaisen taiteen ja kulttuurin rahoituksen muuttuessa?

KIITOS!

mikko.k.manninen@jyu.fi